

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
al Republicii Moldova

Universitatea Pedagogică de Stat
„Ion Creangă”

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

UNESCO Institute
for Information Technologies
in Education

POLITICA DE PROTECȚIE A COPILULUI ÎN INSTITUȚIA DE ÎNVĂȚĂMÂNT

Ghid de implementare

Sumar

Componente obligatorii/ transversale.....	4
Angajamentul instituției	4
Angajamentul scris al instituției de a proteja copiii de toate formele de violență	4
Definirea fenomenului violenței	4
Elementele de bază ale Politicii de Protecție a Copilului (prevenire, protecție, asistență)	4
Principiile Politicii de Protecție a Copilului	5
Cui se adresează Politica de Protecție a Copilului	5
Aprobarea și revizuirea Politicii de Protecție a Copilului.....	6
Coordonarea, funcții și responsabilități	6
Managementul personalului, inclusiv auxiliar	7
Recrutarea personalului.....	7
Instruirea și oferirea de suport personalului	8
Codul de etică a personalului	8
Comportamente inacceptabile	9
Comportamente dezirabile	9
Principii aplicabile în cazul contactului fizic	10
Consecințele privind nerespectarea Codului de etică	10
Prevenirea violenței, dezvoltarea abilităților copiilor și părinților	11
Modalități de raportare a cazurilor de abuz de către copii, părinți	12
Proceduri de identificare și raportare a abuzului	13
Intervenția, asistența copiilor victime, colaborarea cu alte servicii.....	14
Managementul datelor cu caracter personal	15
Securitatea spațiilor.....	16
Comunicarea despre copii	16
Ghid pentru înregistrarea imaginilor de către Instituție	17
Ghid pentru publicarea imaginilor de către Instituție	17
Reguli pentru contexte, locuri, condiții specifice	18
Utilizarea Internetului și TIC în instituție	18
Transportarea copiilor	18
Activități care presupun aflarea/ comunicarea specialistului unul la unul cu copilul.....	19

Vestiare	19
Reguli pentru pauze, jocuri în aer liber, curtea școlii/ grădiniței.....	20
Centrul de resurse pentru educația incluzivă	20
Grupul sanitar.....	21
Reguli pentru spațiile de servire a mesei	22
Reguli de însoțire a copilului spre și de la școală/ grădiniță, în cazul absenței copilului	22
Reguli pentru căminele școlare	22
Reguli pentru dormitorul grădiniței	22
Reguli de colaborare cu alte organizații, inclusiv utilizarea spațiilor instituției.....	23
Evenimente speciale în cadrul instituției și în afara acesteia (serate, discotecă, competiții sportive, excursii, delegarea la evenimente, activități comunitare, voluntariat).....	23
Anexe.....	24
Anexa 1. Acte normative	24
Anexa 2. Definiția, formele de violență, semnele, indicatorii	26
Anexa 3. Acordul informat al părintelui pentru înțelegerea și respectarea PPC	30
Anexa 4. Acordul informat al persoanelor care asista la lecții, activități în instituția de învățământ.....	31
Anexa 5. Persoanele de contact	32
Anexa 6. Declarația de angajament a personalului	33
Anexa 7. Fișa de sesizare	34
Anexa 8. Acordul informat al părinților pentru utilizarea imaginii copilului.....	36
Anexa 9. Acordul informat al părinților pentru participarea la evenimente	38

Componente obligatorii/ transversale

Angajamentul instituției

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *Formularea clară și personalizată a angajamentului instituției*
- *Cum definește instituția fenomenul violenței?*
- *Care sunt componentele de bază ale PPC?*
- *Pe cine vizează/ la cine se referă PPC?*
- *Cine și cum aprobă, revizuieste PPC?*

Angajamentul scris al instituției de a proteja copiii de toate formele de violență

Instituția de educație timpurie, de învățământ primar, gimnazial, liceal, profesional tehnic, special și extrașcolar (în continuare, Instituția) recunoaște și își asumă responsabilitățile față de copii, drepturile lor și, în special, dreptul de a fi protejat de orice formă de violență. Politica de față este concepută pentru a asigura că Instituția întreprinde toate măsurile posibile pentru a preveni violența și a proteja copiii de acest fenomen. În acest sens, Instituția se bazează pe prevederile Convenției Națiunilor Unite privind Drepturile Copilului (CDC), ratificată de Republica Moldova la 26 ianuarie 1993 și legislația națională în domeniul protecției copilului (o listă a actelor normative este inclusă în Anexa nr. 1).

Datorită interacțiunii zilnice cu copiii, cadrele de conducere, cadrele didactice, didactice auxiliare și nedidactice sunt cel mai bine plasate pentru a constata semnele exterioare ale abuzului, schimbările comportamentale sau întârzierile în dezvoltarea copilului.

Misiunea primordială a Instituției este prevenirea violenței față de copii. În cazurile grave de abuz, obligația Instituției este să raporteze și să refere cazurile suspecte sau confirmate de abuz, neglijare, exploatare, trafic. Instituția nu este responsabilă de investigarea cazurilor.

Principiile fundamentale ale CDC – non-discriminarea, interesul superior al copilului supraviețuirea și dezvoltarea holistică, opinia copilului, primează în toate deciziile și acțiunile Instituției și nu imaginea Instituției sau a angajaților acesteia.

Definirea fenomenului violenței

Prin violență înțelegem fenomenul definit în CDC și Comentariul General nr. 13 al Comitetului pentru Drepturile Copilului: “orice formă de violență fizică sau mentală, vătămare sau abuz, abandon sau neglijență, rele tratamente sau exploatare, inclusiv abuz sexual”.

Legislația națională definește violența împotriva copilului drept „forme de rele tratamente aplicate de către părinți/ reprezentanții legali/ persoana în grija căreia se află copilul sau de către orice altă persoană, care produc vătămare actuală sau potențială asupra sănătății acestuia și îi pun în pericol viața, dezvoltarea, demnitatea sau moralitatea, care includ tipurile de violență definite art. 2 din Legea nr. 45-XVI din 1 martie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie (art. 3, Legea nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți). Vezi Anexa nr. 2 privind tipurile de violență.

Elementele de bază ale Politicii de Protecție a Copilului (prevenire, protecție, asistență)

Politica de protecție a copilului (PPC) a Instituției include trei elemente de bază:

- a) Prevenirea violenței prin crearea în cadrul Instituției a unei atmosfere pozitive de predare/ învățare, sprijinirea și încurajarea copiilor (parte a prevenirii este considerat Codul de etică,

dezvoltarea competențelor sociale, conștientizarea problemelor cu referire la violența împotriva copilului, precum și informarea adulților privind cadrul legal și responsabilitățile lor de protejare a copiilor).

- b) Protejarea copiilor prin respectarea procedurilor stabilite, asigurând instruirea și sprijinirea angajaților în vederea adoptării unei reacții corespunzătoare la apariția oricărei probleme ce implică protecția copilului.
- c) Oferirea sprijinului necesar copiilor victime sau potențiale victime ale abuzului.

Instituția recunoaște că un grad înalt de respect pentru propria persoană, încrederea în sine și în alte persoane, stabilirea relațiilor de prietenie și perspectiva clară de comunicare cu un adult de încredere, sunt elemente importante pentru copii/ elevi, care contribuie la prevenirea abuzului. Din acest considerent Instituția îndeplinește următoarele:

- a) Instruiește personalul Instituției, voluntarii și partenerii privind îndeplinirea responsabilităților pe care le au referitor la protecția copilului;
- b) Stabilește și menține un mediu educațional în care copiii/ elevii se simt în siguranță, sunt încurajați să-și expună punctul de vedere și sunt ascultați;
- c) Asigură informarea copiilor/ elevilor despre PPC și că în cadrul Instituției există adulți cărora se pot adresa în eventualitatea apariției unei dificultăți sau probleme;
- d) Promovează activități care dezvoltă la copii abilitățile necesare pentru a preveni și a se proteja de abuz;
- e) Organizează activități care ajută elevii să-și dezvolte atitudini responsabile pentru viața de adult, inclusiv abilități parentale și de îngrijire a copiilor;
- f) Stabilește relații eficiente de colaborare cu părinții și colegii din cadrul organizațiilor/ instituțiilor partenere.

Principiile Politicii de Protecție a Copilului

Politica de față se bazează pe următoarele principii:

- Copiii au dreptul de a fi protejați de orice formă de abuz, neglijare, exploatare și trafic;
- Bunăstarea copilului trebuie protejată și promovată;
- Interesele superioare ale copilului trebuie să primeze atunci când există un conflict de interese;
- Opinia copilului este crucială în prevenirea abuzului și protecția copilului de abuz, neglijare, exploatare și trafic;
- Părinții, familia și alți reprezentanți legali au un rol esențial în asigurarea bunăstării copilului;
- Recunoașterea importanței parteneriatului cu alte agenții/ structuri cu atribuții în protecția copilului;
- Recunoașterea drepturilor angajaților și voluntarilor de a beneficia de formare și suport privind aplicarea Politicii de Protecție a Copilului.

Cui se adresează Politica de Protecție a Copilului

Politica de Protecție a Copilului se referă la toți angajații, voluntarii și oaspeții Instituției, precum și la persoanele care prestează temporar servicii și intră în contact cu copiii (șoferi de autobuz,

personalul de la cantină, asistenți la orele deschise, părinți, formatori, parteneri, donatori, reprezentanți mass-media etc.).

Copiii, părinții și reprezentanții legali sunt informați cu privire la sarcinile și responsabilitățile Instituției privind protecția copilului în conformitate cu procedurile în vigoare. Instituția va elabora și va distribui o versiune prescurtată a PPC, adaptată pe înțelesul copiilor, care va include elementele esențiale pe care trebuie să le cunoască copiii și părinții acestora. Părinții vor semna un acord informat pentru înțelegerea și respectarea PPC (Anexa nr. 3). La cerere, părinții pot obține un exemplar complet al Politicii de Protecție a Copilului valabile în cadrul Instituției. Persoanele care asistă la lecții/ activități în instituția de învățământ sunt informați referitor la Politica Instituției de Protecție a Copilului și semnează un acord informat (Anexa nr. 4).

Aprobarea și revizuirea Politicii de Protecție a Copilului

Politica de protecție a copilului este revizuită anual și aprobată de Consiliul de Administrație, care va asigura actualizarea listei de persoane de contact. Respectarea politicii este monitorizată de către Coordonatorul desemnat pentru protecția copilului (în continuare Coordonator) și prin evaluarea performanțelor profesionale ale angajaților.

Coordonarea, funcții și responsabilități

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- Cine și de ce este responsabil în instituție referitor la protecția copilului?
- Cine este coordonatorul PPC?

Toți adulții care lucrează cu copiii sau îi reprezintă au responsabilitatea de a-i proteja. Cu toate acestea, există anumite persoane-cheie în cadrul Instituției care au responsabilități specifice stabilite de PPC. Numele și datele de contact ale celor care sunt responsabili de protecția copilului în anul curent sunt menționate în Anexa nr. 5.

Directorul Instituției este responsabil de adoptarea unor proceduri de angajare sigure. În procesul de recrutare și evaluare a angajaților este organizată verificarea tuturor cadrelor și, în mod special, a celor care se află în contact permanent cu copiii fără a fi supravegheați. Directorul Instituției numește prin ordin Coordonatorul pentru protecția copilului¹.

Coordonatorul este responsabil ca toate procedurile privind protecția copilului să fie respectate în cadrul instituției, precum și să facă referiri, conform Instrucțiunilor intersectoriale, autorității tutelare locale. În cazul în care, din anumite motive, Coordonatorul nu este disponibil, unul din membrii administrației Instituției își va asuma atribuțiile acestuia. De asemenea, este în competența Coordonatorului să se asigure că întreg personalul instituției, inclusiv persoanele angajate temporar și voluntarii, sunt la curent cu procedurile interne în vigoare ale instituției și să ofere personalului consultanță și sprijin la solicitare.

Directorul Instituției și Coordonatorul prezintă un raport anual Consiliului de Administrație, explicând orice modificare adusă politicii și procedurilor, inclusiv instruirile urmate de angajați, precum și alte subiecte relevante.

Directorul și/ sau Coordonatorul solicită la necesitate asistență din partea specialiștilor OLSDÎ/ SAP.

¹ Pct. 44 din Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare (HG 270 din 08.04.2014); pct. 3 din Procedura de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz (Ordinul ME nr. 77 din 22.02.2013)

Managementul personalului, inclusiv auxiliar

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *Reguli referitoare la recrutarea personalului – cum se asigură instituția că angajează cei mai potriviți oameni în lucrul/ comunicarea cu copiii?*
- *Prevederi în regulamentele de activitate, contracte și în fișele de post ale angajaților despre obligativitatea sesizării cazurilor de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului.*
- *Informarea sistematică și instruire pentru angajați în domeniul prevenirii și intervenției în cazurile de violență față de copii.*
- *Oferirea de suport la cerere personalului.*

Recrutarea personalului

Tot personalul Instituției și personalul suplimentar implicat în activități organizate de Instituție, remunerat financiar sau neremunerat, angajat cu norma întreagă sau cu normă parțială, interacționând în mod direct sau indirect cu copiii, va participa la o procedură minuțioasă și standardizată de recrutare.

Procedurile de recrutare și selectare nu pot oferi garanții sigure. Cu toate acestea, aplicarea unor proceduri riguroase, care pun accentul pe importanța protecției copiilor, au drept rezultat reducerea riscului, pe de o parte descurajând persoane indezirabile și, pe de altă parte, contribuind la identificarea celor care prezintă un anumit risc pentru copii.

Directorul Instituției este responsabil de elaborarea și implementarea unor proceduri adecvate de recrutare și selectare a personalului care să corespundă principiilor enunțate în PPC.

Gestionarea riscurilor este principiul cheie în procesul de recrutare și selectare, iar procedurile trebuie să se bazeze pe o analiză detaliată a responsabilităților fiecărei funcții, precum și pe evaluarea gradului de interacțiune cu copiii (efectuate de către Coordonator).

Instrucțiunile de bază:

- Angajamentul Instituției privind protecția copiilor trebuie să figureze în anunțul pentru ocuparea postului.
- Formularea sugerată: „Procedura de recrutare a Instituției se bazează pe angajamentul nostru cu privire la siguranța și protecția copiilor în mediul școlar” sau „Instituția aplică o Politică de Protecție a Copilului”.
- Declarația de protecție a copilului și responsabilitățile specifice trebuie să fie incluse în descrierea funcției.

Candidații selectați în rezultatul unei trieri inițiale trebuie să obțină următoarea informație:

- Versiune scurtă a PPC: declarația scrisă, Codul de etică și procedura de raportare;
- Formularul de declarație (Anexa nr. 6).

În procesul de selectare, candidatului i se vor solicita următoarele informații:

- Buletinul de identitate sau un alt act de identitate;
- Actele de studii solicitate în anunțul pentru ocuparea postului, în original;
- Prezentarea carnetului de muncă și verificarea istoricului profesional al candidatului;

- În cadrul interviului de angajare se vor discuta situații/ aspecte referitoare la protecția copilului relevante pentru funcția dată, precum și detalii despre perioadele de inactivitate.

Instruirea și oferirea de suport personalului

Directorul Instituției se obligă să²:

- a) stipuleze în regulamentele de activitate, contracte și în fișele de post ale salariaților, obligativitatea sesizării cazurilor de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului;
- b) informeze salariații despre prevederile prezentei proceduri la momentul angajării și la începutul fiecărui an școlar;
- c) pună la dispoziția salariaților fișe de sesizare, registre;
- d) să desemneze o persoană din rândul membrilor administrației instituției în calitate de coordonator al activităților de prevenire, identificare, raportare, referire și asistență în cazurile de abuz față de copii.

Toți angajații Instituției sunt informați constant cu privire la responsabilitățile și procedurile de protecție a copilului prin intermediul unor sesiuni de instruire și informare. Este obligația directorului să aducă la cunoștință tuturor angajaților Politica de Protecție a Copilului și datele de contact ale Coordonatorului. Instruirile anuale contribuie la dezvoltarea/ îmbunătățirea competențelor necesare îndeplinirii eficiente a responsabilităților cu privire la protecția copilului, după cum este stipulat în Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare³.

Coordonatorul urmează anumite training-uri, împreună cu specialiștii din echipa multidisciplinară, oferite de către OLSDÎ și alte instituții, precum și instruirii anuale de actualizare a cunoștințelor și abilităților.

Voluntarii și personalul angajat temporar care lucrează cu copiii în cadrul instituției sunt informați despre procedurile prevăzute privind protecția copilului și responsabilitățile pe care le au în acest domeniu.

Angajații primesc sprijinul necesar, în primul rând, din partea Coordonatorului și din partea membrilor echipei manageriale de fiecare dată când există probleme referitoare la protecția copilului.

Toți angajații cunosc Codul de etică al Instituției și primesc instrucțiuni cu privire la aplicarea comportamentală a acestuia. Aceste subiecte fac parte din programul de instruire inițială a angajaților⁴.

Codul de etică a personalului

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *Comportamentele dezirabile și indezirabile ale angajaților*

² Pct. 39, 44 din Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare (HG 270 din 08.04.2014); pct. 2, 3 din Procedura de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz (Ordinul ME nr. 77 din 22.02.2013)

³ Pct. 39, 44 din Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare (HG 270 din 08.04.2014); pct. 2, 3 din Procedura de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz (Ordinul ME nr. 77 din 22.02.2013)

⁴ Detalii în pct. 1.2 din Metodologia de aplicare a procedurii de organizare instituțională (Ordinul ME nr. 858 din 23.08.2013)

- *Consecințe pentru nerespectarea codului de etică*
- *Reguli referitoare la contactul fizic*

Date fiind diversele circumstanțe în care interacționează cu copiii, Instituția va promova în contactul cu copiii prevederile Codului de Etică.

Comportamente inacceptabile

Comportamente inacceptabile ale angajaților și partenerilor Instituției (părinți, voluntari, stagiaari, formatori, asistenți, experți, parteneri, donatori, mass-media, adulți care intră în contact cu copiii în cadrul activităților Instituției, prestatori de servicii etc.) în relațiile cu copiii:

- lovirea sau aplicarea altor forme de abuz fizic față de copil sau incitarea unui copil să aplice violența asupra altui copil: îmbrânciri, pâlmuiri, pișcături, trântiri, tragere de păr sau urechi etc.
- abuzul emoțional: strigăte, umilire, luare în derâdere, intimidare, poreclire, înjurare, amenințare verbală, distrugerea obiectelor personale etc.
- impunerea sau incitarea unui copil de a se implica în orice fel de activitate sexuală (filme sau fotografii pornografice, relații sexuale, atingeri cu caracter sexual etc.).
- abuzul sexual: comportament fizic, verbal sau nonverbal de natură sexuală care creează o atmosferă neplăcută, degradantă, umilitoare, insultătoare, lezează demnitatea copilului (priviri, comentarii vulgare, glume indecente, aluzii, atingeri în locurile intime).
- implicarea sau încurajarea practicării de către copii a activităților ilegale de orice gen: exploatare prin muncă; procurarea, comercializarea sau consumul de alcool, tutun sau droguri.
- tratamentul discriminatoriu față de anumiți copii: excluderea unora și favorizarea altora în bază de etnie, religie, limba vorbită, rezultatele la învățătură, statutul social al familiei, reputația părinților etc.
- petrecerea timpului unul la unul cu copilul (în sala de curs, camera de cămin, invitarea acasă sau în locuri izolate, vizite neînsoțite la domiciliu când copilul este singur acasă, etc.). Deși Instituția recunoaște că activitățile unul la unul cu copiii sunt uneori necesare, personalul/ voluntarul nu trebuie să petreacă o perioadă prea îndelungată de timp de unul singur, în compania unui copil/ tânăr. În cazul în care un adult trebuie să se întâlnească de unul singur cu un copil/ tânăr, ușa trebuie să fie lăsată deschisă și un alt adult trebuie să fie informat despre desfășurarea acestei întâlniri sau acest lucru se poate întâmpla într-un spațiu public, care oferă suficientă protecție (de ex. o bancă din curtea școlii, din holul instituției etc.).

Această listă nu este completă sau exhaustivă. Principiul de bază este că angajații Instituției și alți adulți care intră în contact cu copiii trebuie să evite acțiunile și comportamentele care pot fi abuzive și dăunătoare pentru copil în plan fizic și emoțional.

Comportamente dezirabile

Este important ca, în relațiile cu copiii, toți cei enumerați:

- Să fie deschiși, să aibă o atitudine binevoitoare față de copii.
- Să asculte copiii și să ia opinia lor în considerare, să-i implice în luarea deciziilor.

- Să păstreze confidențialitatea informațiilor despre copii, să nu divulge datele lor cu caracter personal (cu excepția cazului în care există obligația de raportare (intern, extern). În această situație prin confidențialitate se înțelege faptul că informația trebuie să fie împărtășită conform criteriului “doar persoanelor abilitate”, după cum este prevăzut în procedura de raportare. Confidențialitatea reprezintă un subiect ce necesită a fi discutat și înțeles în profunzime de către toți cei ce lucrează cu copiii, în special în contextul protecției copilului. Singurul scop al confidențialității în această privință este de a proteja copilul. Membrii personalului nu vor garanta confidențialitatea și nu vor face promisiuni de păstrare a anumitor secrete ale elevului atunci când este vorba despre protecția copilului, deoarece, dacă există o asemenea problemă, aceasta trebuie raportată Coordonatorului și, în caz de necesitate, investigată de organele abilitate.
- Să intervină pentru a opri orice act de violență sau discriminare față de copii pe care îl observă și să-l raporteze responsabililor (conform procedurii de raportare).
- Să încurajeze independența copiilor, dându-le sarcini pe care copiii singuri le pot face, conform capacităților lor în evoluție.
- Să organizeze mediul în care lucrează cu copiii pentru a minimaliza riscurile de abuz: să asigure vizibilitatea și transparența activităților cu copiii, să lase ușa deschisă, să invite alt adult (profesor, părinte) să ia parte la discuția cu copilul, să invite alți copii etc.
- Să discute cu copiii despre protecția lor față de abuz, care sunt comportamentele acceptabile și cele inacceptabile și ce pot face ei înșiși în cazul în care apare o problemă.

Principii aplicabile în cazul contactului fizic

Este imperios necesar ca, în toate relațiile cu copiii, personalul Instituției să mențină un echilibru între drepturile copilului și necesitatea unei intervenții.

Ca regulă generală, orice contact fizic între personalul Instituției și copil trebuie să fie ca răspuns la nevoile copilului și nu la nevoile adultului.

În timp ce contactul fizic poate fi folosit pentru confortul, liniștirea sau ajutarea unui copil, următorii factori trebuie evaluați cumulativ pentru a determina oportunitatea contactului fizic:

- este acceptat de copil,
- este deschis și nu secretos,
- este adecvat vârstei și gradului de dezvoltare a capacităților copilului.

Angajații Instituției nu trebuie să facă lucruri de natură personală pentru un copil pe care copilul le poate face singur.

Contactul fizic nepotrivit include, de asemenea, jocurile fizice dure și brutale, gădilire, lupte etc.

Toți copiii trebuie tratați cu același respect - favoritismul nu este acceptat.

Consecințele privind nerespectarea Codului de etică

Codul de etică este obligatoriu pentru personalul Instituției, precum și pentru oricine acționează în numele Instituției (așa cum este definit în declarația scrisă). Cazurile de încălcare a Codului de etică urmează a fi raportate în conformitate cu procedura de raportare prevăzută de prezentul document și pot avea drept consecință suspendarea provizorie, disciplinară, precum și rezilierea contractului pe motivul violării integrității fizice și/ sau psihice a copilului (spre exemplu, contact sexual/ încercare de a stabili un atare contact cu un copil; violență fizică; cazuri repetate de violență emoțională).

Personalul Instituției este încurajat să-și împărtășească preocupările privind propriul comportament și să comunice regulat propriile nevoi de instruire. Dorința de a face acest lucru este percepută ca un semn că persoana își asumă angajamentul de a garanta siguranța și bunăstarea copiilor, precum și că aceasta este pregătită să-și consolideze competențele. Instituția depune eforturi pentru a satisface necesitățile de instruire atât ale propriei echipe, cât și ale personalului suplimentar și cel al partenerilor.

Toate persoanele care vin în contact cu copiii, dar nu au o relație contractuală cu Instituția sunt informate cu privire la Codul de etică și necesitatea respectării acestuia, chiar dacă ele nu pot fi obligate să o facă (spre exemplu, părinții, jurnaliștii, prestatorii de servicii etc.). Cazurile de nerespectare a acestuia vor fi raportate superiorilor/ managerilor acestora.

Este obligația Instituției de a informa imediat organele de poliție despre o eventuală infracțiune.

Pentru detalii cu privire la instrucțiunile de raportare în cazul apariției anumitor suspiciuni, poate fi consultată procedura de raportare, pe scurt: orice suspiciune de abuz asupra copilului observată sau comunicată de alte persoane trebuie raportată Coordonatorului din cadrul Instituției în conformitate cu procedura de raportare.

Prevenirea violenței, dezvoltarea abilităților copiilor și părinților

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

Cum asigură instituția dezvoltarea abilităților de prevenire a abuzului la copii, abilități sociale, management emoțional etc.

Cum asigură instituția dezvoltarea abilităților părinților de a-și educa copiii.

Toate activitățile desfășurate în Instituție au ca scop diminuarea factorilor de risc pentru copii și adulți de a deveni victime sau autori ai violenței și consolidarea factorilor care îi protejează față de asemenea situații. Acțiunile de prevenire primară sunt adresate tuturor elevilor și urmăresc oferirea de informații, dezvoltarea de abilități de bază și atitudini cu referire la problema violenței și consecințele acesteia, în conformitate cu Metodologia de aplicare a Procedurii de organizare instituțională⁵.

Cunoștințele și competențele de prevenire a violenței au un caracter proactiv și sunt dezvoltate în cadrul tuturor disciplinelor școlare și prin activitățile extracurriculare. Toate cadrele didactice sunt obligate să contribuie la dezvoltarea acestor abilități.

Programele de educație parentală constituie o parte importantă a activității de prevenire primară a violenței față de copii. Instituția conștientizează rolul părinților în prevenirea violenței, de aceea contribuie la dezvoltarea abilităților parentale în cadrul ședințelor cu părinții, îi informează despre drepturile copilului, Politica Instituției referitoare la protecția copilului și rolul fiecărui cetățean adult de a raporta cazurile suspectate sau cunoscute de abuz⁶.

Instituția acordă o atenție sporită copiilor din grupuri cu risc sporit de a deveni victime ale violenței sau de a manifesta comportament violent. Prevenirea secundară are ca scop identificarea timpurie a factorilor de risc și prevenirea riscurilor de maltratare sau neglijare a copiilor⁷.

⁵ Detalii în pct. 2.1 din Metodologia de aplicare a procedurii de organizare instituțională (Ordinul ME nr. 858 din 23.08.2013)

⁶ Detalii în pct. 2.2 din Metodologia de aplicare a procedurii de organizare instituțională (Ordinul ME nr. 858 din 23.08.2013)

⁷ Detalii în pct. 2.3 din Metodologia de aplicare a procedurii de organizare instituțională (Ordinul ME nr. 858 din 23.08.2013)

Instituția ar putea fi singurul element stabil, sigur și predictibil în viața copilului aflat în situații de risc. În acest sens, Instituția susține elevii prin:

- a) Implementarea unui curriculum care încurajează dezvoltarea competențelor sociale, respectului de sine și motivarea elevilor.
- b) Adoptarea unui regulament care promovează un mediu pozitiv, încurajator și sigur, care transmite tuturor copiilor și adulților sentimentul de a fi respectat și apreciat.
- c) Promovarea consecventă a unei abordări acceptate de toți angajații, care presupune că aceștia întreprind toate acțiunile posibile pentru a convinge elevii că un anumit tip de comportament este inacceptabil/ intolerabil, însă nu și persoana, potențialul acesteia fiind mereu valorificat.
- d) Conlucrarea regulată cu alți profesioniști și instituții/ organizații care susțin copiii și familiile acestora.
- e) Stabilirea relațiilor de susținere și colaborare cu părinții ori de câte ori acest lucru este necesar în interesul superior al copilului.
- f) Desemnarea unui grup receptiv, compus din angajații instituției, și ulterior instruirea și sprijinirea acestuia, pentru a putea reacționa profesionist în situații ce necesită protecția copilului.
- g) Recunoașterea faptului că, din punct de vedere statistic, copiii cu comportamente problematice și cei cu dizabilități sunt cei mai expuși la abuz. Astfel, angajații sunt extrem de vigilenți la semnele abuzului în cazul copiilor cu dizabilități grave și multiple și/ sau cu probleme de ordin emoțional sau comportamental din instituție.
- h) Admiterea faptului că într-un mediu familial în care este prezentă violența domestică, abuzul de alcool și droguri, copiii se află, de asemenea, în situații de risc și ar putea avea nevoie de susținere și protecție.

Instituția are grijă să ofere ajutor individualizat și intensiv pentru copiii care au trăit experiența unui abuz. De regulă, acești copii și familiile lor se confruntă cu mai multe probleme serioase și durabile, depășirea cărora necesită participarea unei echipe de specialiști. Prin activitățile de prevenire terțiară, Instituția urmărește scopul de a reduce posibilitățile de repetare a situației de abuz, precum și a diminua consecințele acesteia asupra copilului⁸.

Modalități de raportare a cazurilor de abuz de către copii⁹, părinți

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *Cum se asigură instituția că copiii și părinții pot raporta cazurile de abuz în siguranță și că aceste raportări sunt luate în considerare în timp util și eficient?*
- *Datele de contact de urgență trebuie să fie disponibile pentru oricine în orice moment*

⁸ Detalii în pct. 2.4 din Metodologia de aplicare a procedurii de organizare instituțională (Ordinul ME nr. 858 din 23.08.2013)

⁹ Detalii în pct. 1.4 din Metodologia de aplicare a procedurii de organizare instituțională (Ordinul ME nr. 858 din 23.08.2013)

Directorul Instituției este obligat să pună la dispoziția copiilor informații, mijloace și instrumente, inclusiv care asigură anonimatul, specifice vârstei și gradului de maturitate al acestora pentru a raporta cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic din partea semenilor și din partea adulților¹⁰.

Instituția informează sistematic copiii, tinerii și părinții acestora despre modalitățile prin care pot raporta cazurile de abuz față de copii. Această informație este oferită părinților în cadrul ședințelor organizatorice și ori de câte ori este solicitată. Copiii sunt informați ca parte a activităților de prevenire a violenței. Copiii și părinții trebuie să cunoască Coordonatorul, psihologul, asistentul social și instituțiile/ serviciile din comunitate la care pot apela atunci când întâlnesc o dificultate, devin victime ale abuzului, neglijării, exploatarei, traficului sau suspectează că un alt copil trece prin asemenea experiențe.

Datele de contact ale acestor persoane, inclusiv contactele de urgență sunt actualizate cu regularitate și sunt disponibile în fiecare sală de curs: Coordonatorul pentru protecția copilului, poliție, serviciul medical de urgență, pompieri etc.

Opinia copiilor este foarte importantă pentru Instituție. Instituția tratează cu maximă seriozitate fiecare îngrijorare semnalată de copii sau părinți. Copiii se pot adresa oral, direct sau prin telefon, sau în scris, ori de câte ori se simt amenințați, intimidați, abuzați verbal sau fizic de semenii sau adulți, dirigintelui, unui alt profesor în care au încredere, psihologului, Coordonatorului sau directorului Instituției. Sesizarea despre cazurile de abuz poate avea loc atât în timpul orelor, cât și pe perioada recreațiilor, activităților extracurriculare sau extrașcolare.

Anual, Instituția consultă opinia copiilor și părinților prin intermediul unor chestionare anonime despre atmosfera din școală, relațiile cu personalul instituției și colegii, dificultățile pe care le întâlnesc în instituție, în familie și în alte medii.

Instituția pune la dispoziția copiilor și părinților *Boxa cu mesaje*, în care pot fi raportate îngrijorările referitoare la protecția copilului. Conținutul *Boxei* este verificat zilnic de Coordonator, care examinează sesizările și, în dependență de conținutul acestora, stabilește un plan de acțiuni. Un rezumat al sesizărilor din *Boxă* este inclus în raportul anual referitor la implementarea Politicii de Protecție a Copilului.

Pentru raportarea cazurilor urgente, Instituția stabilește un număr de telefon (pentru sunete și SMS) și adresă de email/ cont pe rețelele de socializare. Aceste date de contact vor fi disponibile în fiecare sală de clasă și în alte spații ale Instituției. Coordonatorul va putea fi contactat la acest număr de telefon și adresă de email.

Coordonatorul va avea grijă ca cei care au sesizat cazul să fie informați despre procesul de examinare și rezultatele sesizării, asigurând confidențialitatea.

Proceduri de identificare și raportare a abuzului

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *Cine și cum are obligația să identifice și să raporteze?*
- *Cazurile grave: cine completează fișa și cui o transmite?*
- *Raportarea abuzului comis de angajații instituției*
- *Documentarea cazurilor de abuz*

¹⁰ Pct. 39 din Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare (HG 270 din 08.04.2014); pct. 2 din Procedura de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz (Ordinul ME nr. 77 din 22.02.2013)

Orice salariat, voluntar sau oaspete al Instituției care deține informație despre un act de abuz, neglijare, exploatare, trafic este obligat să intervină pentru a-l stopa sau să solicite ajutor în cazul în care nu poate interveni de sine stătător¹¹.

Angajații, voluntarii sau oaspeții Instituției sunt obligați să raporteze imediat Coordonatorului orice caz de abuz sau suspiciune de abuz asupra copilului. Dacă Coordonatorul nu este disponibil, cazul urmează a fi raportat membrului administrației care deține cea mai înaltă funcție.

Coordonatorul urmează să refere cazurile grave suspecte de abuz autorității tutelare locale, în regim de urgență, prin telefon, iar în decurs de 24 ore să expedieze și fișa de sesizare a cazului suspect de violență, neglijare, exploatare, trafic al copilului¹² (Anexa nr. 7).

Coordonatorul desemnează pentru fiecare caz în parte un angajat al Instituției care va realiza interviul de protecție a copilului în conformitate cu procedurile legale, ținând cont de vârsta și gradul lui de maturitate, pentru a constata, soluționa nevoile imediate ale acestuia, implicând, după caz, alți specialiști pentru soluționarea problemelor de sănătate, emoționale, altor probleme de relevanță majoră, inclusiv, în caz de necesitate, limitarea accesului presupusului abuzator la alți copii¹³.

În cazurile de violență, exploatare, trafic al copilului, comise de cadrele didactice sau de alt personal al instituției de învățământ, Directorul Instituției informează suplimentar, în aceeași zi, Coordonatorul pentru protecția copilului din cadrul OLSDÎ și Ministerul Educației.

De fiecare dată, Instituția aduce la cunoștința părinților sau altor reprezentanți legali intenția de a referi cazul unui copil autorității tutelare, cu excepția cazurilor în care divulgarea acestui lucru ar putea expune copilul unui grad sporit de risc, i-ar putea cauza prejudicii sau ar împiedica investigația. În aceste circumstanțe vor fi consultate autoritatea tutelară, asistentul social comunitar și organele de poliție.

Intervenția, asistența copiilor victime, colaborarea cu alte servicii

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *Participarea la ședințele echipei multidisciplinare*
- *Cazurile mai puțin grave, grupul de lucru intrașcolar*
- *Cum sunt monitorizate cazurile referite și cele examinate în cadrul instituției?*

Directorul Instituției delegă, la solicitarea autorității tutelare, un salariat al Instituției pentru a participa la lucrările comisiei multidisciplinare pentru examinarea sesizării și întocmirea planului individualizat de asistență¹⁴. Reprezentantul delegat din partea Instituției trebuie să dețină informații complete cu privire la cazurile discutate și să fie împuternicit să ia decizii la sfârșitul ședinței.

¹¹ Pct. 59 din Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare (HG 270 din 08.04.2014); pct. 4 din Procedura de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz (Ordinul ME nr. 77 din 22.02.2013)

¹² Pct. 61 din Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare (HG 270 din 08.04.2014); pct. 6 din Procedura de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz (Ordinul ME nr. 77 din 22.02.2013)

¹³ Pct. 9 din Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare (HG 270 din 08.04.2014);

¹⁴ Pct. 63 din Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare (HG 270 din 08.04.2014); pct. 7 din Procedura de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz (Ordinul ME nr. 77 din 22.02.2013)

Este responsabilitatea Coordonatorului să monitorizeze realizarea acțiunilor Instituției stabilite de către echipa multidisciplinară în planul individual de asistență, inclusiv monitorizarea frecvenței, bunăstării și siguranței copilului.

Cazurile mai puțin grave de violență fizică/ psihologică, între copii sunt soluționate în cadrul Instituției. Coordonatorul convoacă și ghidează activitatea grupului de lucru intrașcolar pentru examinarea cazului, în conformitate cu Metodologia de aplicare a Procedurii de organizare instituțională¹⁵.

Managementul datelor cu caracter personal

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *Evidența datelor despre protecția copilului; evaluarea și monitorizarea sistematică pentru îmbunătățirea politicilor*
- *Confidențialitatea datelor cu caracter personal ale elevilor*
- *Cui și în ce condiții oferim date despre elevi (caracteristici, certificate și alte informații)?*

Păstrarea datelor cu caracter personal este un element esențial al bunelor practici de protecție a copilului. Instituția stabilește clar necesitatea de a documenta orice suspiciune ce vizează un copil/ elev sau mai mulți copii/ elevi, statutul acestor informații și condițiile în care acestea urmează a fi transmise altor agenții.

În cazul în care un angajat dispune de informații cu privire la un potențial abuz sau observă semne/ indicii ale abuzului, acesta trebuie să documenteze cazul cu acuratețe și cât mai curând posibil, precizând cele văzute sau menționate, contextualizând situația și oferind detalii privind data, timpul și locul producerii evenimentului, informații despre acțiunile întreprinse.

Cazurile suspecte de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului sunt înregistrate de Instituție în Registrul de evidență a sesizărilor (Anexa nr. 3 la Ordinul ME nr. 77 din 22 februarie 2013). Instituția ține evidența Fișelor de sesizare expediate cu indicarea destinatarului, datei și orei înregistrării, datei și orei expedierii, specialistului care a primit sesizarea și a celui care a expedit-o¹⁶.

Aceste documente sunt păstrate într-un dosar confidențial, separat de alte dosare, la care are acces doar Directorul Instituției și Coordonatorul. În același mod, din motive de protecție a copilului, urmează a fi păstrate toate informațiile cu privire la orice copil în proces de monitorizare.

În cazul în care un copil/ elev este transferat la o altă instituție, se va face o copie a acestor documente care va fi expedită noii instituții, informațiile fiind marcate drept confidențiale și adresate Coordonatorului pentru Protecția Copilului din noua instituție.

Instituția oferă date cu caracter personal (caracteristica unui copil, certificat de reușită academică, liste de copii etc.) numai la solicitarea în scris din partea instituțiilor abilitate. Instituția poate refuza oferirea acestor date, în baza Legii cu privire la protecția datelor cu caracter personal și prezentului document, dacă consideră că demersul este nejustificat.

¹⁵ Pct. 64 din Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare (HG 270 din 08.04.2014); pct. 8 din Procedura de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz (Ordinul ME nr. 77 din 22.02.2013); pct. 3.2 din Metodologia de aplicare a procedurii de organizare instituțională (Ordinul ME nr. 858 din 23.08.2013)

¹⁶ Pct. 34-35 din Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare (HG 270 din 08.04.2014); pct. 12-13 din Procedura de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz (Ordinul ME nr. 77 din 22.02.2013)

Securitatea spațiilor

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *Măsuri privind securitatea spațiilor, încăperilor și terenurilor aferente instituției de învățământ, inclusiv grupurilor sanitare;*
- *Reglementări ce vizează accesul persoanelor străine în incinta unităților școlare;*
- *Reguli clare cine poate lua copilul din instituție;*
- *Vestiare - reguli de utilizare*
- *Reguli de utilizare a grupurilor sanitare, inclusiv de către copiii cu CES*
- *Mai multe sugestii pentru securizarea spațiilor pot fi găsite în pct. 1.3 din Metodologia de implementare a Procedurii*

Asigurarea securității încăperilor, terenurilor și locurilor aferente este responsabilitatea Instituției și contribuie la prevenirea abuzului față de copii¹⁷.

Instituția dispune de un registru de evidență a vizitatorilor, care este completat de un angajat al Instituției.

Oaspeții, vizitatorii Instituției nu vor fi lăsați singuri cu copiii. Instituția (directorul/ coordonatorul/ cadrul didactic, după caz) are responsabilitatea de a verifica temeiul vizitei și a se asigura că conținutul, materialele utilizate și distribuite de vizitatori sunt adecvate și nu comportă riscuri pentru protecția copilului.

Instituția nu implică elevii în supravegherea spațiilor, fiind conștientă că această practică poate pune în pericol atât siguranța lor, cât și a celorlalte persoane din instituție.

Dacă Instituția cunoaște despre existența unui ordin de restricție de urgență sau a unei ordonanțe de protecție în vigoare care împiedică pe cineva să aibă acces la un copil, o copie a acestui document va fi solicitată și păstrată de Instituție. Dacă persoana vizată nu respectă ordinul de restricție de urgență sau ordonanța de protecție, Coordonatorul va solicita intervenția organelor de poliție.

Comunicarea despre copii

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *Reguli de înregistrare și utilizare a imaginilor copiilor*
- *Reguli de comunicare publică despre copii, inclusiv în situații cu conotații negative*
- *Acordul informat al părinților referitor la utilizarea imaginii copilului*
- *Reguli pentru înregistrarea imaginilor în cadrul evenimentelor publice cu participarea părinților*

Comunicarea Instituției cu reprezentanții mass-media în cazurile care se referă la copii este ghidată de prevederile Regulamentului aprobat prin Ordinul ME nr. 60 din 07 februarie 2014.

¹⁷ Pct. 43 din Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare (HG 270 din 08.04.2014); pct. 1 din Procedura de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz (Ordinul ME nr. 77 din 22.02.2013)

Cuvintele și părerile copiilor și tinerilor sunt importante pentru Instituție. Instituția le folosește pentru a înțelege mai bine ce probleme îi preocupă și pentru a le face cunoscute celorlalți. În aceste scopuri, angajații Instituției discută cu copiii și uneori îi filmează sau îi fotografiază pentru a documenta mai bine situația. În materialele Instituției, copiii și tinerii apar într-o lumină pozitivă, fără a vorbi despre teme care îi fac să se simtă incomodați, rușinați, să re trăiască amintiri neplăcute. În cazul subiectelor sensibile și a situațiilor cu conotație negativă, care pot afecta sănătatea și bunăstarea copiilor (violență, accidente, infracțiuni, consumul de substanțe etc.), copiilor le este protejată identitatea (nu se dau detalii personale, cum este numele sau localitatea, se acoperă fața, se schimbă vocea).

În cadrul unor evenimente, Instituția organizează întâlniri ale copiilor cu mass-media. Înainte de contactul cu copiii, Instituția informează jurnaliștii despre regulile de comunicare cu copiii, Politica Instituției de Protecție a Copilului și necesitatea protejării identității copiilor în cazul subiectelor sensibile și a situațiilor cu conotație negativă. De asemenea, Instituția pregătește copiii pentru întâlnirea cu jurnaliștii, le explică că este dreptul lor să discute cu presa, dar că nu sunt obligați să o facă, de aceea pot refuza să dea interviu în orice moment sau pot să nu răspundă la anumite întrebări. Reprezentanții Instituției sunt de față în timpul comunicării jurnaliștilor cu copiii (interviuri, filmări, sesiuni foto) și pot întrerupe interviul dacă este cazul.

În același timp, Instituția solicită părinților/ altor reprezentanți legali un acord scris și copiilor un acord oral în cazul interviurilor și utilizării imaginilor (Anexa nr. 8). Instituția obține de fiecare dată acest acord înainte de interviu sau evenimentul în care sunt preluate imaginile.

Ghid pentru înregistrarea imaginilor de către Instituție

- Toți copiii trebuie să fie îmbrăcați adecvat. În situațiile când copiii sunt îmbrăcați sumar, se va acorda o atenție deosebită imaginilor care sunt selectate.
- Imaginile înregistrate trebuie să se focalizeze pe o activitate (să surprindă o activitate) și, pe cât este posibil, să includă mai degrabă grupuri de copii, decât indivizi aparte.
- Instituția se va asigura că fotografiile sau cei care filmează nu sunt lăsați să petreacă timp cu copiii sau să aibă acces la copii fără supraveghere.
- Orice plângere sau îngrijorare referitoare la imagini inadecvate sau nepotrivite trebuie să fie raportată și înregistrată ca și orice suspiciune de abuz, conform procedurilor prezentei politici.
- Instituția se va asigura că imaginile sunt stocate într-un loc sigur, la care au acces doar persoanele autorizate.

Ghid pentru publicarea imaginilor de către Instituție

- Instituția va utiliza doar prenumele copiilor sau pseudonime; se va urmări să nu fie dezvăluite prea multe detalii despre locul aflării, școala sau hobby-ul copilului.
- Instituția va solicita permisiunea copilului de a utiliza imaginea lui.
- În mod obligatoriu Instituția va obține acordul părintelui/ altui reprezentant legal și îl va informa despre ce, cum și unde vor fi folosite imaginile. Permisia primită de la adult va fi îndosariată și păstrată pe un termen de 3 ani.
- Instituția va încerca să selecteze imagini care reprezintă diverși copii – fete și băieți, de diferite vârste, abilități și grupuri etnice.
- Per ansamblu, imaginea trebuie să transmită demnitate, optimism, emoții pozitive, chiar dacă reflectă și o nevoie/ problemă.

- Instituția va solicita sfatul unui specialist înaintea plasării imaginilor pe internet.

Instituția nu subcontractează servicii de înregistrare a imaginilor copiilor, fiind conștientă că nu deține controlul asupra modului în care aceste imagini pot fi utilizate.

Părinții care, în cadrul anumitor evenimente organizate de Instituție, înregistrează imagini cu copiii sunt informați despre necesitatea respectării regulilor descrise în acest document. Părinții vor stabili reguli de utilizare a imaginilor în care sunt prezenți și alți copii din grup/ clasă/ școală.

Reguli pentru contexte, locuri, condiții specifice

Fiecare instituție de învățământ dispune de condiții diferite și specifice de organizare a procesului educațional: activități de învățare și extracurriculare în blocuri diferite, centre de resurse, vestiare, săli și terenuri sportive, grupuri sanitare în interior și în afara edificiului, cabinete de consiliere individuală, cămine, terenuri adiacente, dormitoare etc.

Reieșind din specificul fiecărei instituții, echipa managerială organizează, cu implicarea atât a personalului, cât și a elevilor și părinților, un proces de evaluare a riscurilor pentru protecția copilului față de abuz, neglijare, exploatare și trafic. În funcție de potențialele riscuri identificate, Instituția elaborează reguli pentru contexte și locuri specifice.

În continuare sunt prezentate sugestii pentru elaborarea regulilor în contexte și locuri specifice.

Utilizarea Internetului și TIC în instituție

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *Reguli clare de utilizare a telefoanelor mobile, tabletelor, laptopurilor, computerelor personale, consolelor video*
- *Reguli clare de utilizare a internetului*
- *Stabilirea unor filtre pentru controlul conținutului*

Este sarcina Instituției de a se asigura că preocupările legate de protecția copilului sunt abordate în Politicile școlii de utilizare a Internetului și tehnologiilor de informare și comunicare. Multe aspecte ale acestor politici necesită o revizuire periodică, deoarece tehnologiile evoluează rapid.

Instituția admite că nici una dintre tehnologiile acestea nu sunt în mod inerent rele, multe dintre ele au beneficii potențiale semnificative pentru copil și interzicerea simplistă este rareori cea mai bună politică.

Toate produsele media (CD-uri, DVD-uri, programe de calculator etc.) utilizate în cadrul Instituției vor fi verificate pentru a stabili corespunderea acestora cu vârsta copiilor și caracterul adecvat al conținutului. În cazul în care există un dubiu în ceea ce privește caracterul adecvat al materialului, vor fi consultați specialiștii indicați în funcție de necesități.

Transportarea copiilor

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *Reguli clare de transportare a copiilor: numărul maxim al copiilor, însoțirea copiilor de un cadru didactic, stabilirea regulilor de urcare și coborâre*
- *Cum se asigură instituția că șoferul este pregătit să comunice cu copiii și promovează aceleași mesaje ca și școala?*

- *Informarea copiilor despre riscuri și modalități de apărare (să cunoască persoanele responsabile, să nu dea informații, reguli de securitate)*
- *Stabilirea locurilor permanente pentru copii în transport, după vârstă, să nu se tachineze; schema de așezare a copiilor să fie la șofer*
- *Planificarea unor activități pentru copiii care așteaptă transportul și supravegherea lor în acest timp*
- *Implicarea copiilor în anumite activități pentru a evita abuzul verbal în timpul transportului*
- *Informarea și organizarea părinților pentru a conduce copiii spre/ de la transportul școlar*
- *Adultul care însoțește copiii este obligat să observe și să intervină la cazurile de tachinare; elaborează și prezintă coordonatorului un raport lunar despre cazurile de tachinare în transport*
- *Persoanele străine să nu poată utiliza transportul. Copiii să fie informați despre reguli și să știe cui să raporteze încălcarea regulilor*
- *Datele cu caracter personal ale copiilor să fie securizate, să nu aibă acces toată lumea*

Activități care presupun aflarea/ comunicarea specialistului unul la unul cu copilul

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *În anumite situații sunt necesare activități unul la unul cu copiii. Instituția trebuie să pună în balanță beneficiile acestui raport cu posibilele dezavantaje în ceea ce privește o problemă de protecție a copilului. Ar trebui depuse toate eforturile pentru a asigura protecția copiilor și a personalului. Este crucial ca reguli clare să fie puse în aplicare în ceea ce privește mediul fizic (de exemplu, peretele transparent, ușa deschisă), aranjarea scaunelor, orarelor corespunzătoare vizibile, anunțarea altor specialiști etc.*
- *Dacă un copil are nevoie de sprijin specializat pentru învățare sau meditații individuale cu un specialist, părinții ar trebui să fie informați în legătură cu aceasta și acordul lor solicitat.*
- *Între sala sportivă și cabinetul profesorului este un geam transparent, ușa e deschisă, este instalată camera video, elevii nu sunt invitați câte unul.*

Vestiare

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *Unele școli evită dificultăți în acest domeniu, prin solicitarea părinților pentru a se asigura că copiii poartă haine potrivite pentru jocuri, orele de sport, sau haine pe care copiii le pot schimba cu ușurință.*
- *Cu toate acestea, în activități care necesită ca copiii să-și schimbe îmbrăcămintea, trebuie luate măsuri corespunzătoare pentru a se asigura că o protecție rezonabilă este acordată copiilor și membrilor personalului implicat.*

- *Atenția cuvenită trebuie acordată potențialelor probleme de sănătate, siguranță și abuzuri. În acest scop, Instituția ar trebui să se asigure că:*
 - *există un echilibru între dreptul copilului la viață privată și necesitatea unei supravegheri adecvate, ținând cont de chestiunile de gen*
 - *în cazul în care copiii au nevoie de asistență la schimbarea hainelor, există un acord între părinți și personal cu privire la modul în care aceste nevoi pot fi îndeplinite cel mai bine*
 - *limite clare sunt stabilite în cazul în care voluntarii sunt implicați în asistarea cu schimbarea, supravegherea etc.*
 - *limitele vor varia în funcție de vârstă/ nevoile copilului și constrângerile fizice*
 - *părinții sunt informați în cazul în care voluntarii sunt implicați în asistarea copiilor*
 - *personalul evită asistarea copiilor cu lucruri de natură personală pe care copilul le poate face singur*
 - *orice incident semnificativ este raportat Coordonatorului, după caz părinților.*

Reguli pentru pauze, jocuri în aer liber, curtea școlii/ grădiniței

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *Supravegherea spațiilor de către angajați sau camere de luat vederi*
- *Cum ne asigurăm că persoanele din comunitate nu au acces în aceste spații?*
- *Există spații rezervate pentru copii de vârste diferite?*

Centrul de resurse pentru educația incluzivă

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *Orar aprobat al activităților – afișat la un loc vizibil ca toată lumea să știe ce activitate are loc în centru după ușa închisă, cine este adultul care stă cu copilul, știm care persoană este implicată la momentul respectiv al zilei*
- *Uși, ferestre transparente*
- *Camere video. E nevoie de acordul părinților*
- *Prezenta părinților – asta ar contribui și la pedagogizarea părinților*
- *Acces limitat al persoanelor străine (voluntari, sponsori etc.) – informați despre PPC, însoțiți atunci când desfășoară activități, să nu rămână singuri cu copiii. Dacă vin, atunci să fie coordonată activitatea lor. Reguli clare, interzicerea filmatului, foto. Persoanele semnează un document*
- *Persoana de încredere pentru copil – copiii să știe la cine se poate adresa*
- *Instruirea, stagii de formare a cadrelor didactice auxiliare*
- *Securizarea documentelor care conțin datele cu caracter personal ale copiilor (safeu, dulap securizat)*

- *Instruirea echipei multidisciplinare – cum utilizăm datele cu caracter personal ale copiilor. Să semneze documente de nedivulgare*
- *Activități de informare cu copiii, părinții, care ar putea eticheta copiii cu CES*
- *Registru de intrare, ieșire a copiilor din centru – ca părinții să știe când a ieșit, unde s-a dus*
- *Orarul copilului din centru este transmis profesorilor și invers, ca toți să știe și să poată comunica întru asigurarea supravegherii copiilor.*

Grupul sanitar

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *Îngrădirea teritoriului pentru a limita accesul persoanelor străine, în cazul în care grupul sanitar este afară*
- *Informarea părinților (să discute cu copiii acasă despre riscuri și cum să le prevină), copiilor, profesorilor referitor la riscuri*
- *Dotarea Instituției cu camere de luat vederi, nu în interiorul WC-ului, dar lângă*
- *Amplasarea grupului sanitar în incinta scolii*
- *Lecții despre sănătate, dezvoltare, corp, prevenirea abuzului, inclusiv sexual, securitate personală – să strige tare după ajutor*
- *Dotarea cabinelor cu ușă*
- *Desemnarea unui educator, profesor de monitorizare, supraveghere*
- *Interzicerea fotografiatului/ filmatului în WC*
- *Copiii din clasele primare nu merg singuri la WC, merg doi-trei sau solicităm personalul auxiliar să însoțească*

Copiii cu nevoi specifice de îngrijire intimă

În mod normal, un copil care are nevoi specifice de îngrijire va avea un asistent special atribuit. Este foarte important ca, înaintea înscrierii copilului în Instituție, să aibă loc o întâlnire a personalului școlar cu părinții/ tutorii copilului. La acea întâlnire, nevoile copilului ar trebui să fie abordate și ajuns la un acord cu privire la modul în care Instituția poate satisface aceste nevoi. Este important ca cei implicați în îngrijirea intimă a copilului să se pună de acord cu practicile care sunt acceptabile pentru personal, copil și părinți. Ar putea fi util ca practicile convenite să fie consemnate într-un document. Practicile convenite ar trebui să fie suficient de flexibile pentru a acoperi situațiile neprevăzute, de exemplu în cazul în care personalul implicat în asistarea copilului este absent.

"Accidentele" de toaletă

Accidente se pot întâmpla, mai ales la nivelul școlii primare. Este, prin urmare, oportun ca școlile să abordeze modul în care aceste situații vor fi tratate în școală. Părinții pot să nu fie în măsură să vină la școală imediat ce copilul lor a avut un accident, de aceea trebuie acordată o atenție maximă implicațiilor de a lăsa un copil nesupravegheat în această situație. Cu excepția cazului în care există motive foarte specifice de ce personalul școlii nu ar trebui să se implice pentru a ajuta copilul, trebuie să existe proceduri cu care membrii personalului

sunt confortabili și care asigură minimizarea deranjului copilului. Astfel de incidente trebuie să fie documentate și părinții ar trebui să fie informați.

Reguli pentru spațiile de servire a mesei

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- Elaborarea regulilor de comportament în cantină (timpul, orar, locul de luare a mesei pentru toți copiii) – să prevenim tachinarea copiilor. Informarea copiilor și părinților despre aceste reguli, ca părinții să întărească regulile și acasă
- Reguli cum cadrele didactice reacționează la cazurile de abuz
- Efectuarea serviciului în cantină de către profesori
- Limitarea accesului persoanelor străine – însoțite de cineva din administrație
- Securizarea dosarelor personale ale elevilor
- Instalarea camerelor video
- Instruirea elevilor despre diferențe, non-discriminare
- Instruirea părinților despre non-discriminare
- Instruirea lucrătorilor despre comunicarea cu copiii, reguli de comunicare, reacționare când observa ceva suspect

Reguli de însoțire a copilului spre și de la școală/ grădiniță

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- Cine poate aduce/ lua copilul de la grădiniță/ școală?
- Cum procedăm atunci când un copil nu vine la școală și nu suntem anunțați?
- Cum procedăm când un copil și-a uitat acasă un manual, un lucru, nu a venit îmbrăcat conform regulilor școlii?
- Cum procedăm când copilul s-a îmbolnăvit sau s-a întâmplat un accident în timpul aflării la școală?

Reguli pentru căminele școlare

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- Supravegherea copiilor de către angajații instituției
- Reguli pentru accesul persoanelor străine
- Reguli pentru prevenirea tachinării între elevi, consumului de substanțe
- Datele de contact de urgență

Reguli pentru dormitorul grădiniței

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *Supravegherea copiilor de către angajații instituției*
- *Reguli pentru accesul persoanelor în dormitor*
- *Reguli referitoare la contactul fizic, ajutorul copiilor cu dezbrăcatul/ îmbrăcatul, excluderea favoritismului*
- *Cum pot copiii/ părinții semnala anumite îngrijorări?*

Reguli de colaborare cu alte organizații, inclusiv utilizarea spațiilor Instituției

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *În cazul în care o anumită instituție/ asociație oferă servicii sau desfășoară activități în incinta/ sediul grădiniței/ școlii, este obligația directorului să se asigure că instituția/ asociația în cauză este informată despre politica Instituției de protecție a copilului și dispune de politici și proceduri similare cu privire la protecția copilului.*
- *Instituția se va asigura că activitățile desfășurate, materiale distribuite nu vor avea consecințe asupra protecției copilului.*

Evenimente speciale în cadrul Instituției și în afara acesteia (serate, discoteci, competiții sportive, excursii, delegarea la evenimente, activități comunitare, voluntariat)

Sugestii de conținut/ întrebări de ghidare:

- *Discuții cu copiii despre eventualele riscuri și modalitățile de depășire a acestora*
- *Acordul informat al părinților pentru participarea la evenimentul respectiv (Anexa nr. 9)*
- *Stabilirea unor persoane responsabile de securitatea copiilor pe parcursul evenimentului*
- *Riscuri legate de utilizarea substanțelor interzise*
- *Reguli pentru aflarea peste noapte a copiilor la hotel, cămin etc.*

Anexe

Anexa nr. 1. Acte normative:

- Codul Educației nr. 152 din 17 iulie 2014
- Legea nr. 140 din 14 iunie 2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți
- Legea nr. 30 din 07 martie 2013 cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației
- Legea nr. 133 din 08 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal
- Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, aprobate prin Hotărârea de Guvern nr. 270 din 08 aprilie 2014
- Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020. Educația – 2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 944 din 14 noiembrie 2014
- Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1106 din 03 octombrie 2016
- Procedura de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului, aprobată prin Ordinul Ministerului Educației nr. 77 din 22 februarie 2013
- Metodologia de aplicare a Procedurii de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ preuniversitar în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului, aprobată prin Ordinul Ministerului Educației nr. 858 din 23 august 2013
- Standardele de calitate pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general din perspectiva școlii prietenoase copilului, aprobate prin Ordinul Ministerului Educației nr. 970 din 11 octombrie 2013
- Fișa de sesizare a cazului suspect de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului, aprobată prin Ordinul comun al Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației și Ministerul Sănătății nr. 153/1043/1042/293 din 08 octombrie 2014
- Indicatorii de monitorizare a aplicării Procedurii de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului și a Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, aprobați prin Ordinul Ministerului Educației nr. 1049 din 10 octombrie 2014
- Regulamentul privind comunicarea între instituțiile de învățământ și mass-media în cazurile care se referă la copii, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației nr. 60 din 07 februarie 2014

- Codul de etică al cadrului didactic, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației nr. 861 din 07 septembrie 2015
- Instrucțiunea privind evaluarea și dezvoltarea comportamentului elevului din învățământul primar și secundar general, aprobată prin Ordinul Ministerului Educației nr. 1090 din 29 decembrie 2016

Anexa nr. 2. Definiția, formele de violență, semnele, indicatorii

În conformitate cu Legea nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți; Legea nr. 45-XVI din 1 martie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie; Instrucțiunile privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, aprobate prin Hotărârea Guvernului Nr. 270 din 08.04.2014:

copil-victimă – copil, căruia, prin acțiuni sau inacțiuni i-au fost aduse daune morale, fizice sau materiale ca rezultat al violenței, neglijării, exploatării, inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaționale, traficului;

revictimizare – proces repetat de victimizare, care apare ca rezultat al intervenției neadecvate din partea instituțiilor sau specialiștilor în privința copiilor victime ale violenței, neglijării, exploatării, traficului;

violență împotriva copilului – forme de rele tratamente aplicate de către părinți/reprezentanții legali/persoana în grija căreia se află copilul sau de către orice altă persoană, care produc vătămare actuală sau potențială asupra sănătății acestuia și îi pun în pericol viața, dezvoltarea, demnitatea sau moralitatea, care includ următoarele tipuri de violență:

violență fizică – vătămare intenționată a integrității corporale ori a sănătății prin lovire, îmbrâncire, trântire, tragere de păr, înțepare, tăiere, ardere, strangulare, mușcare, în orice formă și de orice intensitate, prin otrăvire, intoxicare, alte acțiuni cu efect similar;

violență sexuală – orice violență cu caracter sexual sau orice conduită sexuală ilegală, hărțuirea sexuală; orice conduită sexuală nedorită, impusă; obligarea practicării prostituției; orice comportament sexual ilegal în raport cu copilul, inclusiv prin mângâieri, sărutări, pozare a copilului și prin alte atingeri nedorite cu tentă sexuală; alte acțiuni cu efect similar;

violență psihologică – impunere a voinței sau a controlului personal, provocare a stărilor de tensiune și de suferință psihică prin ofense, luare în derâdere, înjurare, insultare, poreclire, șantajare, distrugere demonstrativă a obiectelor, prin amenințări verbale, prin afișare ostentativă a armelor sau prin lovire a animalelor domestice; impunere a izolării prin detenție, inclusiv în locuința familială; izolare de familie, de comunitate, de prieteni; interzicere a realizării profesionale, interzicere a frecventării instituției de învățământ; deposedare de acte de identitate; privare intenționată de acces la informație; alte acțiuni cu efect similar;

violență spirituală – subestimare sau diminuare a importanței satisfacerii necesităților moral-spirituale prin interzicere, limitare, ridiculizare, penalizare a aspirațiilor membrilor de familie, prin interzicere, limitare, luare în derâdere sau pedepsire a accesului la valorile culturale, etnice, lingvistice sau religioase; impunere a unui sistem de valori personal inacceptabile, alte acțiuni cu efect similar sau cu repercusiuni similare;

violență economică – privare de mijloace economice, inclusiv lipsire de mijloace de existență primară, cum ar fi hrană, medicamente, obiecte de primă necesitate; abuz de variate situații de superioritate pentru a sustrage bunurile copilului; interzicere a dreptului de a poseda, folosi și dispune de bunurile comune; refuz de a susține material copilul; impunere la munci grele și nocive în detrimentul sănătății, alte acțiuni cu efect similar;

neglijarea copilului – omisiunea sau ignorarea voluntară sau involuntară a responsabilităților privind creșterea și educarea copilului, fapt care pune în pericol dezvoltarea lui fizică, mintală,

spirituală, morală sau socială, integritatea lui corporală, sănătatea lui fizică sau psihică.

Neglijarea poate lua următoarele forme:

- a) *neglijare alimentară* – privarea copilului de hrană sau malnutriția acestuia;
 - b) *neglijare vestimentară* – lipsa de îmbrăcăminte și/sau de încălțăminte, în special a celor necesare pentru perioada rece a anului;
 - c) *neglijare a igienei* – nerespectarea normelor generale de igienă personală, condiții de locuit insalubre, care amenință viața sau sănătatea copilului;
 - d) *neglijare medicală* – lipsa ori refuzul îngrijirilor medicale necesare pentru protecția vieții, integrității corporale și a sănătății copilului, neadresarea la medici în cazuri de urgență;
 - e) *neglijare educațională* – refuzul încadrării copilului într-o instituție școlară, neșcolarizarea copilului;
 - f) *neglijare emoțională* – ignorarea problemelor psihoemoționale ale copilului;
 - g) *neglijare în supraveghere* – punerea sau lăsarea copilului în condiții ori circumstanțe în care lipsa de supraveghere poate conduce la îmbolnăvirea copilului, traumatismul copilului, exploatarea copilului sau decesul acestuia;
- exploatarea prin muncă a copilului* – munca ce prin natura sa sau prin condițiile în care se exercită este susceptibilă de a dăuna sănătății, securității sau moralității copilului;
- trafic de copii* – recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unui copil în scop de exploatare, chiar dacă aceste acțiuni nu se realizează cu aplicarea vreunui din mijloacele de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de putere sau de situație de vulnerabilitate ori prin darea sau primirea de bani ori de beneficii de orice gen pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra unei alte persoane, în scopul exploatării acesteia.

Semnele abuzului, neglijării, exploatării copilului după tipul de abuz		
<p>Rareori un indicator este o dovadă concludentă că un copil a fost traumatizat. În cele mai multe cazuri, copiii prezintă un grup de indicatori comportamentali și fizici.</p>		
Tipul de violență	Indicatori fizici	Indicatori psiho-comportamentali
Abuz fizic	<ul style="list-style-type: none"> • Leziuni (echimoze, tăieturi, arsuri, urme de mușcături, fracturi, etc.) care nu sunt în concordanță cu explicația oferită (ex: echimoză extinsă pe o anumită zonă); • Prezența mai multor leziuni într-o perioadă de timp ; • Orice echimoză pe corpul copilului; • Leziuni faciale la copiii preșcolari (ex. tăieturi, echimoze, răni, etc.); • Leziuni incompatibile cu vârsta și dezvoltarea copilului 	<ul style="list-style-type: none"> • Nu-și poate aminti cum au apărut leziunile sau oferă o explicație inconsecventă; • Frică de adulți sau nedorință de a merge acasă, absenteism școlar; • Se poate ghemui sau eschiva dacă este atins în mod neașteptat; • Poate afișa o privire lipsită de expresie sau rece; • Extrem de agresiv sau de retras; • Poartă mâneci lungi pe timp cald pentru a ascunde leziunile; • Extrem de ascultător/supus, trist, plânge frecvent
Abuz emoțional	<ul style="list-style-type: none"> • Enurezisul și/ sau diaree, care nu au origine medicală; • Plângeri psihosomatice frecvente: dureri de cap, greață, dureri abdominale; • Copilul nu reușește să se dezvolte; 	<ul style="list-style-type: none"> • Izolare sau agresivitate extremă, schimbări ale stărilor de spirit; • Prea ascultător; prea bine-maniert, prea îngrijit și curat; • Comportament demonstrativ (în scopul atragerii atenției); • Afișează o inhibare extremă în timpul jocului; • Relații proaste cu semenii; • Depresii severe, tentative de suicid; • Fuga de acasă; • Își cere scuze în mod constant
Abuz sexual	<ul style="list-style-type: none"> • Prurit neobișnuit sau excesiv în zona genitală sau anală; • Lenjerie de corp ruptă, pătată sau însângerată (poate fi observată când copilul merge la baie); • Sarcină sau boală venerică; • Leziuni în zonele vaginale sau anale (ex: echimoze, umflături sau infecții). • În timp ce indicatorii abuzului sexual de mai sus nu sunt concludenți, unul sau mai mulți ar putea fi un semn că copilul are nevoie de ajutor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jocuri sexuale nepotrivite vârstei, cu jucării, cu sine însuși, cu alții (ex.- replicarea actelor sexuale explicite); • Desene sexuale explicite și/ sau descrieri nepotrivite vârstei; • Cunoștințe sexuale bizare, sofisticate sau neobișnuite; • Promiscuitate; Prostituație; • Comportamente seducătoare; • Teama de domiciliu, teama excesivă față de bărbați sau femei; • Depresii.
Neglijare	<ul style="list-style-type: none"> • Abandon; • Necesități medicale/ stomatologice nesupravegheate; • Lipsa substanțială de supraveghere; • Foame, haine necorespunzătoare, igienă precară; 	<ul style="list-style-type: none"> • Afișează în mod regulat oboseală sau apatie, adoarme la ore; • Fură alimente sau cere mâncare de la colegii de clasă; • Raportează că niciun îngrijitor nu este acasă; • Absenteism frecvent/ întârzieri;

	<ul style="list-style-type: none"> • Condiții persistente: scabie, păduchi, erupții cutanate de la scutece sau alte tulburări ale pielii; • Întârzieri în dezvoltare (limbaj, greutate). 	<ul style="list-style-type: none"> • Comportament autodistructiv (droguri, alcool, automutilare); • Abandon școlar (adolescenți). 	
Semnele abuzului, neglijării, exploatării, traficului copilului pe vârste.			
Semne psiho-comportamentale ale abuzului fizic, emoțional și ale neglijării			
0-3 ani	4-6 ani	7-12 ani	13-18 ani
<ul style="list-style-type: none"> • Frică de adulți • Reacții de spaimă • Zâmbet rar • Plâns • Agresivitate • Somn agitat • Lipsă de interes față de joaca 	<ul style="list-style-type: none"> • Pasivitate • Smerenie • Atitudine îngăduitoare excesivă • Comportament pseudo-adult • Violență față de animale • Minciună • Agresivitate • Culpabilizare 	<ul style="list-style-type: none"> • Tendință de a ascunde cauza traumelor • Nedorință de a se întoarce acasă după ore • Izolare • Lipsă de prieteni • Nereușită școlară • Agresivitate • Hoție • Fuga de acasă • Autostigmatizare • Culpabilizare 	<ul style="list-style-type: none"> • Vagabondaj • Comportament delincvent • Consum de alcool și droguri • Depresie • Tendințe suicidale • Autostigmatizare • Culpabilizare
Semne psiho-comportamentale ale abuzului sexual			
0-3 ani	4-6 ani	7-12 ani	13-18 ani
<ul style="list-style-type: none"> • Masturbare excesivă • Demonstrarea frecventă a organelor genitale • Jocuri cu caracter sexual, implicarea în aceste jocuri a fraților mai mici • Comportament sexualizat • Coșmaruri nocturne • Dereglări ale somnului • Frica de a rămâne în doi cu adulții, frații mai mari sau de a merge la grădiniță • Comportament regresiv 	<ul style="list-style-type: none"> • Masturbare excesivă • Jocuri sexuale cu caracter obsedant • Comportament sexualizat agresiv • Comportament pseudo-adult • Dereglări ale somnului • Anxietate • Lipsa plângerilor în caz de investigații 	<ul style="list-style-type: none"> • Jocuri sexuale cu caracter obsedant • Agresivitate sporită în raport cu semenii • Frecventarea neregulată a școlii • Neîncredere în alții • Lipsa concentrării atenției • Nereușită școlară • Autostigmatizare • Culpabilizare • Depresie • Anxietate 	<ul style="list-style-type: none"> • Semne ale depresiei clinice • Anxietate • Dereglări ale somnului • Tendințe suicidale • Izolare • Fuga de acasă • Promiscuitate • Comportament antisocial • Comportament delincvent • Consum de alcool și droguri • Autostigmatizare • Culpabilizare

Anexa nr. 3. Acordul informat al părintelui pentru înțelegerea și respectarea PPC

Declarație semnată de către părinți/ alt reprezentant legal la momentul înregistrării copilului în cadrul Instituției

Noi, subsemnații,

mama _____,
(nume, prenume)

tatăl _____,
(nume, prenume)

alt reprezentant legal (după caz) _____,
(nume, prenume)

copilului _____,
(nume, prenume)

prin prezentul document confirmăm că:

- am fost informați referitor la Politica de Protecție a Copilului în cadrul Instituției;
- ne angajăm să respectăm drepturile copilului și să promovăm în educația copilului și în relațiile cu alți copii din cadrul Instituției principiile prevăzute de Politica de Protecție a Copilului;
- ne angajăm să participăm la activități de informare/ instruire privind dezvoltarea abilităților parentale;
- cunoaștem Coordonatorul pentru protecția copilului din cadrul Instituției și datele lui de contact.

Semnături:

Data:

Mama _____

Tata _____

Localitatea:

alt reprezentant legal (după caz) _____

Anexa nr. 4. Acordul informat al persoanelor care asista la lecții, activități în instituția de învățământ

Declarație semnată de către persoanele care asistă la activitățile organizate de Instituție

Eu, subsemnatul/a,

prin prezentul document declar că:

- am fost informat referitor la Politica de Protecție a Copilului în cadrul Instituției;
- am primit o copie a Codului de Etică în relațiile cu copiii;
- mă angajez să respect drepturile copilului și prevederile Politicii de Protecție a Copilului în cadrul Instituției;
- mă angajez să raportez orice suspiciune ce ține de protecția copilului Coordonatorului pentru protecția copilului din cadrul Instituției.

(data) (locul)

Semnătura: _____

Anexa nr. 5. Persoanele de contact

Persoana de contact la nivel de Instituție

Coordonatorul desemnat pentru protecția copilului

Nume, prenume:

Tel. de contact:

Persoane de contact la nivel de OLSDÎ/ SAP

Direcția raională/municipală învățământ, tineret și sport

Nume, prenume:

Tel. de contact:

E-mail:

Persoane de contact la nivel local

Referirea la servicii

Când instituția educațională are suspiciuni referitor la un **pericol iminent** pentru viața sau sănătatea copilului, apelează autoritatea tutelară locală la nr. _____

Pentru referiri **URGENTE**:

Asistentul social comunitar: _____

Secția/ raională/ Direcția municipală protecție socială: _____

Inspectoratul teritorial de poliție: _____

Serviciul de asistență medicală de urgență: _____

Inspectoratul de stat al muncii: _____

Anexa nr. 6. Declarația de angajament a personalului

Declarație semnată de către personalul (voluntari sau salariați) ce activează în bază de contract/ mandat în cadrul Instituției

Eu, subsemnatul/ a,

prin prezentul document declar că:

- nu am fost condamnat/ă în trecut pentru un comportament incompatibil cu responsabilitatea de a educa, îngriji sau supraveghea copii, precum și că nu am fost supus unor măsuri de investigație pentru acte ilegale sau încălcare a conduitei, care să pună în primejdie integritatea fizică sau psihică a copiilor;
- am primit și am luat act de documentul referitor la Politica cu privire la Protecția Copilului și mă angajez să respect această politică;
- am fost informat/ă despre faptul că, în cazul în care vor apărea suspiciuni cu privire la un comportament incompatibil cu promovarea drepturilor copilului și contrar politicii de protecție a copilului, adoptată de instituție, aceasta își rezervă dreptul de a întreprinde măsuri de protecție, inclusiv suspendarea din funcție;
- am fost informat/ă despre faptul că, dacă vor exista dovezi contra mea și incidente contrare principiilor protecției copiilor aflați în grija mea sau cu care intru în contact în cadrul atribuțiilor de serviciu, instituția va întreprinde măsurile disciplinare și juridice corespunzătoare;
- mi s-a adus la cunoștință faptul că, în cazul rezilierii contractului în temeiul unor cazuri de încălcare a integrității fizice și/ sau psihice a copiilor, instituția își rezervă dreptul să informeze alte instituții, care ar putea solicita referințe profesionale, despre rezilierea contractului în baza unor motive de încălcare a principiilor protecției copiilor, conform cadrului legislativ aplicabil protecției datelor cu caracter personal.

(data) (locul)

Semnătura: _____

Anexa nr. 7. Fișa de sesizare

Anexă la Ordinul cu privire
la aprobarea Fișei de sesizare a cazului suspect
de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului
nr. _____ din _____

FIȘA DE SESIZARE

A CAZULUI SUSPECT DE VIOLENȚĂ, NEGLIJARE, EXPLOATARE ȘI TRAFIC AL COPILULUI NR. _____

NOTĂ! Rubricile din fișa de sesizare se completează în funcție de informația primară detinută de către expeditor. În cazul în care expeditorul nu deține date pentru completarea tuturor rubricelor din fișa de sesizare, acestea nu se completează.

1. EXPEDITOR		2. DATA ȘI ORA RECEPȚIONĂRII INFORMAȚIEI PRIVIND CAZUL SUSPECT	
Nume, Prenume _____		Ziua _____ / luna _____ / anul _____ Ora _____	
Instituția/autoritatea: _____		3. DATA ȘI ORA EXPEDIERII FIȘEI DE SESIZARE	
Funcția expeditorului: _____		Ziua _____ / luna _____ / anul _____ Ora _____	
Date de contact: _____		4. DESTINATAR	
		Autoritatea tutelară locală _____	
		(Adresa, datele de contact)	
5. INSTITUȚIILE/AUTORITĂȚILE CARE AU FOST INFORMATE SUPLIMENTAR			
☐ Inspectoratul de poliție	ADRESA, DATELE DE CONTACT		
☐ Procuratura raionului			
☐ Direcția asistență socială și protecție a familiei			
☐ Serviciul de asistență medicală de urgență			
☐ Inspectoratul de stat al muncii			
6. DATE DESPRE PERSOANA CARE A SESIZAT CAZUL			
Persoana a dorit să-și păstreze anonimatul: ☐ Da (trece la p.6.2) ☐ Nu (trece la p.6.1)			
6.1 Nume, Prenume _____	6.2 Tipul relației cu copilul:		
Adresa, telefon de contact: _____	☐ Rudă;		
	☐ Persoană terță (adult);		
☐ Persoană terță (copil);			
7. DATE DESPRE SUSPECTA VICTIMĂ (se completează pentru un singur copil)			
Nume, Prenume _____	Sexul F ☐ M ☐	Vârsta _____ luni, ani	
Adresa, telefon de contact: _____			
Locul aflării copilului la momentul expedierii sesizării: _____			
8. DATE DESPRE PĂRINȚI/ALTE PERSOANE ÎN GRIJA CĂRORA SE AFLĂ COPILUL			
☐ Mama	☐ Tata	☐ Tutore/curator	
☐ Rudă (care nu este tutore/curator)	☐ Persoană terță	☐ Personalul serviciului social de plasament temporar	
Nume, Prenume _____	Adresa, telefon de contact: _____		
Nume, Prenume _____	Adresa, telefon de contact: _____		

9. DATE DESPRE CAZUL SUSPECT			
Data, timpul producerii cazului: Ziua ____ / luna ____ / anul ____ Ora ____		Locul producerii cazului: _____	
9.1 SCURTĂ DESCRIERE A CAZULUI:			
9.2 INDICATORII FIZICI ȘI PSIHO-COMPORTAMENTALI CONSTATAȚI VIZUAL/SAU DECLARAȚI REFERITOR LA COPIL			
☐ Fracturi ☐ Arsuri ☐ Tăieturi ☐ Hematoame ☐ Vinătăi ☐ Mușcături ☐ Zgîrieturi ☐ Dureri de cap	☐ Leziuni ale organelor genitale/anusului ☐ Sarcină ☐ Boli sexual transmisibile ☐ Comportament sexualizat	☐ Consum de alcool/droguri ☐ TBC ☐ Expunerea premediată la infectarea cu TBC ☐ Abandon școlar ☐ Lipsa/insuficiența alimentației ☐ Copii lăsați fără supraveghere ☐ Vagabondaj ☐ Cerșit ☐ Exploatare prin muncă ☐ Subdezvoltare fizică ☐ Scabie ☐ Pediculoza ☐ Vestimentație necorespunzătoare anotimpului ☐ Vestimentație murdară ☐ Lipsa igienei corporale ☐ Condiții de locuit insalubre	☐ Tendințe suicidale ☐ Depresie ☐ Fuga de acasă ☐ Scăderea reușitei școlare ☐ Frica de adulți ☐ Agresivitate ☐ Nervozitate ☐ Alți indicatori
9.3 TIPUL CAZULUI SUSPECT			
Violență ☐ Fizică ☐ Economică ☐ Sexuală ☐ Psihologică ☐ Spirituală	Neglijare ☐ Alimentară ☐ Educațională ☐ Vestimentară ☐ Emoțională ☐ A igienei ☐ În supraveghere ☐ Medicală	Exploatare ☐ Exploatare prin muncă ☐ Practicarea cerșitului ☐ Practicarea prostituției	Trafic ☐ Exploatare prin muncă ☐ Exploatarea sexuală ☐ Trafic de organe
10. DATE DESPRE SUSPECTUL ABUZATOR/ABUZATORI			
Nume, Prenume		Relația cu suspecta victimă: ☐ Părinte ☐ Rudă ☐ Persoană terță adultă din comunitate	
Adresa, telefon de contact:		Personal al: ☐ Instituției de învățământ ☐ Serviciului social ☐ Instituției medicale	
Nume, Prenume		Relația cu suspecta victimă: ☐ Părinte ☐ Rudă ☐ Persoană terță adultă din comunitate	
Adresa, telefon de contact:		Personal al: ☐ Instituției de învățământ ☐ Serviciului social ☐ Instituției medicale	
10.1 ACCES LA COPIL ȘI NIVELUL DE RISC PENTRU VIAȚA ȘI SĂNĂTATEA COPILULUI			
☐ Are acces și există risc ☐ Nu are acces		☐ Are acces și există risc ☐ Nu are acces	
Semnătura expeditorului		Numele specialistului care a recepționat fișa de sesizare _____ Nr. și data înregistrării în registrul de evidență a copiilor în situație de risc Ziua ____ / luna ____ / anul ____ Numărul ____ Semnătura _____	

Anexa nr. 8. Acordul informat al părinților pentru utilizarea imaginii copilului

Cuvintele și părerile copiilor și tinerilor sunt importante pentru noi. Le folosim pentru a înțelege mai bine ce probleme îi preocupă și pentru a le face cunoscute celorlalți. În aceste scopuri, discutăm cu copiii și uneori îi filmăm sau îi fotografiem pentru a documenta mai bine situația. În materialele noastre, copiii și tinerii apar într-o lumină pozitivă, fără a vorbi despre teme care îi fac să se simtă incomodați, rușinați, să retrăiască amintiri neplăcute. În cazul subiectelor sensibile și a situațiilor cu conotație negativă, care pot afecta sănătatea și bunăstarea copiilor (violență, accidente, infracțiuni, consumul de substanțe etc.), copiilor le este protejată identitatea (nu se dau detalii personale, cum este numele sau localitatea, se acoperă fața, se schimbă vocea).

În cadrul unor evenimente, organizăm întâlniri ale copiilor cu mass-media. Înainte de contactul cu copiii, informăm jurnaliștii despre regulile de comunicare cu copiii, politica noastră de protecție a copilului și necesitatea protejării identității copiilor în cazul subiectelor sensibile și a situațiilor cu conotație negativă. De asemenea, pregătim copiii pentru întâlnirea cu jurnaliștii, le explicăm că este dreptul lor să discute cu presa, dar că nu sunt obligați să o facă, de aceea pot refuza să dea interviu în orice moment sau pot să nu răspundă la anumite întrebări. Reprezentanții Instituției sunt de față în timpul comunicării jurnaliștilor cu copiii (interviuri, filmări, sesiuni foto) și pot întrerupe interviul dacă este cazul.

Noi, subsemnații,

mama _____,

(nume, prenume)

alt reprezentant legal (după caz)

tatăl _____,

(nume, prenume)

_____ ,
(nume, prenume)

copilului _____,

(nume, prenume)

suntem de acord ca citate ale copilului nostru și imagini foto/ video cu el să fie folosite în diferite materiale ale **Instituției**: broșuri, postere, rapoarte, filmulețe, articole pentru ziare sau pagini web, reviste etc. (scrieți clar „da” sau „nu”) _____.

Sunt informat/ă că este posibil ca, în timpul activităților desfășurate de **Instituție**, copilul meu să comunice cu jurnaliștii pe teme legate de drepturile sale. Îmi dau acordul ca, în timpul acestor întâlniri, copilul meu să fie fotografiat (scrieți clar „da” sau „nu”) _____, filmat (scrieți clar „da” sau „nu”) _____, intervievat (scrieți clar „da” sau „nu”) _____, iar materialele ce conțin foto/ video și interviuri cu copilul să fie difuzate la TV, radio, publicate în ziare sau postate pe internet.

Date de contact

În caz de necesitate, ne puteți contacta la numerele de telefon:

Mobil: _____

Domiciliu (scrieți codul): _____

Dacă încercarea de a mă contacta eșuează, puteți să contactați următoarea persoană:

Nume, prenume: _____ Telefon de contact: _____

Am primit un exemplar al prezentului document.

Semnături:

Data:

Mama _____

Tata _____

Localitatea:

Tutorele (după caz) _____

Anexa nr. 9. Acordul informat al părinților pentru participarea la evenimente

Document semnat de către părinți/ alt reprezentant legal în cazul participării copilului la evenimente speciale în afara Instituției (competiții sportive, excursii, olimpiade, festivaluri etc.). Acest document va fi păstrat pe toată durata evenimentului de o persoană responsabilă de protecția copilului desemnată de Instituție. La consumarea evenimentului documentul va fi arhivat de Instituție.

Noi, subsemnații,

mama _____,
(nume, prenume)

tatăl _____,
(nume, prenume)

alt reprezentant legal (după caz) _____,
(nume, prenume)

copilului _____,
(nume, prenume)

prin prezentul document confirmăm că:

- suntem informați despre organizarea Evenimentului _____
- ne exprimăm acordul pentru ca fiul nostru/ fiica noastră să participe la Evenimentul care va avea loc în perioada _____, la _____, în incinta _____.

Eu/ Noi îl/ o desemnez/ desemnăm în calitate de însoțitor al copilului pe:

_____ tel. de contact: _____
(nume, prenume)

care va fi responsabil/ ă pentru viața și securitatea copilului nostru pe parcursul deplasării la Eveniment și înapoi în localitate și îl/ o autorizăm să ia decizii privind orice asistență necesară în decursul călătoriei, inclusiv tratamentul medical de urgență.

Eu/ Noi dau/ dăm acordul ca fiul nostru/ fiica noastră, pe durata Evenimentului, după program, să fie luat în îngrijirea rudelor/ prietenilor de familie _____

(specificați gradul de rudenie sau relație)

Nume/Prenume _____,

Date de contact: _____,

care își asumă răspunderea de îngrijire și protecție a copilului și asigură întoarcerea participantului până la începerea programului Evenimentului.

Eu/ Noi afirm/ afirmăm că dețin/ deținem dreptul legal de a da consimțământul, precum am făcut în acest document. Confirmăm că suntem informați despre condițiile de desfășurare ale Evenimentului și menționăm următoarele aspecte referitoare la copilul nostru:

- Nevoi specifice: _____
- Cerințe specifice legate de regimul alimentar: _____
- Solicitare specifică privind cazarea: _____
- Necesități de îngrijire medicală: _____
- Detalii cu privire la administrarea medicamentelor: _____
- Reacții alergice (la alimente, mediu înconjurător, înțepături de insecte, medicamente):

- Afecțiuni cronice (spre exemplu, astmă, epilepsie, hipotensiune arterială, predispoziție spre migrenă/ leșin/ amețeli, depresie/ anxietate): _____

În caz de necesitate, ne puteți contacta la numerele de telefon:

Mobil: _____

Domiciliu (scrieți codul): _____

Adresa: _____

În cazul în care încercarea de a ne contacta eșuează, puteți să contactați următoarea persoană:

Numele persoanei de contact: _____

Număr de telefon la care să fie contactată: _____

Adresa: _____

Semnături:

Data:

Mama _____

Tata _____

Localitatea:

Alt reprezentant legal (după caz) _____